

การศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

A Qualitative Inquiry about the Teaching Practice of Physical Education Student during the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19)

Received: 5 April 2021

Revised: 8 June 2021

Accepted: 11 June 2021

ระพีพัฒน์ เดือนเพ็ญศรี, มหาวิทยาลัยบูรพา,
เกษมสันต์ พานิชเจริญ, มหาวิทยาลัยบูรพา,

บทคัดย่อ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษาในการปฏิบัติการสอน ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ให้ข้อมูลหลักรวม 38 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงจากนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ลงทะเบียนเรียน วิชาฝึกปฏิบัติการสอน 1 และ 2 ในปีการศึกษา 2563 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง การเขียนแผนที่ความคิด การบรรยายเหตุการณ์สำคัญ และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยด้วยวิธีการเปรียบเทียบความคงที่ของข้อมูล ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า ผลการศึกษาสรุปได้ 3 หัวเรื่อง ได้แก่ หัวเรื่องแรกประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติการสอน จำแนกเป็นประสบการณ์ที่ดี คือ (1) ได้เรียนรู้การสอนวิธีใหม่แบบออนไลน์ (2) ได้เรียนรู้งานและหน้าที่ของการเป็นครู ส่วนประสบการณ์ที่ไม่ดี คือ เนื่องจากการสอนแบบสลับวันเรียน หัวเรื่องที่ 2 ปัญหาในการปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย (1) ต้องสอนพลศึกษาแบบให้ผู้เรียนเว้นระยะห่างและใส่หน้ากากอนามัย (2) สลับวันเรียน ทำให้สอนได้ช้าและเหนื่อย (3) ต้องสอนพลศึกษาในห้องเรียนแทนสนามกีฬา (4) ต้องสอนพลศึกษาออนไลน์ (5) ลำบากกับการวัดผลและเก็บคะแนนพลศึกษาออนไลน์ ส่วนหัวเรื่องที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย (1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (2) เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีในการสอนให้มากขึ้น

คำสำคัญ ปฏิบัติการสอน, นิสิตสาขาวิชาพลศึกษา, ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Abstract: This purpose of this study was to find out the physical education learning experience, problem and guideline for solving problems of students in teaching practice during the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemic. The key informant was 38 physical education students, enrolling in Teaching Practice I and II course in 2020 academic year which was selected by purposive sample method. All students were willing to participate with parents voluntarily signed on the consent forms. Data were collected by semi-structured interview, concept map, critical incidence, and document analysis. Data were inductively analyzed using a constant comparison method and data triangulation. Findings of this study divided into 3 parts; Firstly, the experience gained from teaching practice included positive and negative experience. Positive experience included (1) learning through new teaching online application

(2) learning task and teacher duties. Negative experience is tired of teaching alternate school day. Secondly, the problems of teaching practice include (1) teaching physical education to students, wearing a mask under social distance circumstance (2) Teaching progress proceeding slowly during alternating school days (3) Teaching physical education in a classroom instead of a sports field (4) Teaching physical education through online application (5) Measuring and collecting students' scores via online difficulty. Finally, the guidelines for solving practical teaching problems included (1) Designing the teaching and learning activities to suit the situation (2) Enhancing the using of technology tools to teach in the classroom.

Keywords: Teaching practice, Physical education students, Coronavirus 2019 (COVID-19)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพครู นับเป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทหนึ่งที่มีหน้าที่ให้บริการแก่สาธารณชนโดยการใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะทางและมีมาตรฐานในการประกอบอาชีพ เอกชนเดียวกับวิชาชีพแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ทนายความ หรือพยาบาล เป็นต้น โดยวิชาชีพครูนั้น ถูกจัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพทางการศึกษา ที่ประกอบด้วย วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา วิชาชีพผู้บริหารการศึกษา และวิชาชีพควบคุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูหรือเป็นครูได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีมาตรฐานวิชาชีพตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภาฯ ฉบับที่ 4 (2563) ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ได้แก่ 1. มาตรฐานความรู้ คือ มีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ทางจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ในการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน มีความรู้ในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และมีความรู้ในการออกแบบ การดำเนินการที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา และ 2. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ คือ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสากำหนด คือฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จึงนับเป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานและพร้อมในการไปประกอบวิชาชีพครูในอนาคต นิสิตทุกคนที่เรียนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตหรือคุรุศาสตรบัณฑิต จะสามารถจบการศึกษาและเป็นผู้มีคุณสมบัติในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพครูอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้นั้น จำเป็นต้องผ่านการปฏิบัติการสอนหรือที่เรียกว่าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเป็นระยะ 1 ปีการศึกษา (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ. 2559)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นสถาบันผลิตครูที่ต้องการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะด้านต่างๆ ของของนิสิตครูแต่ละชั้นปี ให้มีความพร้อมกับการเข้าสู่วิชาชีพครู (คงรัฐ นวลแบ่ง และคณะ. 2557) จึงได้กำหนดให้นิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) และนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ที่ผ่านการเรียนและสอบผ่านรายวิชาชีพครูและรายวิชาเอกครบถ้วนตามหลักสูตร

ได้ลงทะเบียนเรียนวิชา 400591 และวิชา 400592

(ปฏิบัติการสอน 1 และ 2) ซึ่งเป็นรายวิชาที่ให้นิสิตไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ตนเองเลือก โดยจะเริ่มปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 1 ไปจนจบภาคเรียนที่ 2 ต่อเนื่องกันภาคเรียนละไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ ระยะเวลา รวม 1 ปีการศึกษา ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติการสอน นิสิตทุกคนจะได้ฝึกปฏิบัติงานต่างๆ ในสถานศึกษาเสมือนเป็นครู ประกอบด้วยงานการสอน งานวิจัยชั้นเรียน และงานพิเศษต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา นับเป็นช่วงเวลาสำคัญที่นิสิตจะได้ใช้ความรู้ความสามารถและเรียนรู้วิชาชีพครูได้อย่างเต็มที่ (งานฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู. 2562.; ธานี นงนุช. 2542)

ช่วงตลอดหลายปีที่ผ่านมา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ทำการส่งนิสิตของแต่ละสาขาวิชา ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่างๆ เป็นประจำต่อเนื่องทุกปีการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่หรือไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ที่มีชื่อว่าไวรัสโคโรนา 2019 (Corona Virus Disease 2019: COVID-19) ทำให้หลายประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งทางตรง และทางอ้อม ขณะที่ในประเทศไทย ภาครัฐจำเป็นต้องใช้มาตรการเร่งด่วนต่างๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค เนื่องจากมีผู้ติดเชื้อสะสมในประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ปิดสถานศึกษาทุกแห่งรวมถึงประกาศเลื่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา 2563 จากเดือนพฤษภาคม 2563 ไปเป็นช่วงเดือนกรกฎาคม 2563 และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะสามารถการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคได้ดี โดยเฉพาะในช่วงเดือนมิถุนายนที่ไม่พบการติดเชื้อภายในประเทศ แต่เพื่อให้สถานศึกษาต่างๆ ได้เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีโอกาสกลับมาแพร่ระบาดอีกครั้ง ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกมาตรการป้องกันต่างๆ เช่น ปรับการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาให้เป็นแบบออนไลน์ มาตรการคัดกรองและเว้นระยะห่างระหว่างผู้เรียน การใส่หน้ากากอนามัย รวมถึงการลดจำนวนผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนให้น้อยลง เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) มาตรการต่างๆ ส่งผลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษามาก โดยเฉพาะครูและนักเรียน จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต และรวมไปถึงนิสิตครูสาขาวิชาต่างๆ ที่ต้องไปฝึกปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2563 ที่อาจจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติการสอนในตลอดปีการศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมา เห็นได้ชัดว่านิสิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ยังคงต้องไปปฏิบัติการสอนในภาวะการณ์ที่ยังไม่ปกติ การแพร่ระบาดของโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตหรือการปฏิบัติงานหลายอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่เคยเรียนรู้หรือเคยฝึกปฏิบัติมาในอดีต อีกทั้งยังมีอาจคาดเดาสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาจากนิสิตที่ปฏิบัติการสอนปีการศึกษา 2563 จะช่วยให้ทราบบริบทของการปฏิบัติงานของนิสิตแต่ละคน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมให้แก่บัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษารุ่นต่อไป ให้สามารถปฏิบัติงานสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโรคระบาดอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

คำถามการวิจัย

1. ประสบการณ์ที่นิสิตสาขาวิชาพลศึกษาได้รับจากการปฏิบัติการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้แก่อะไรบ้าง

2. การปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง

3. นิสิตสาขาวิชาพลศึกษามีแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการสอน ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลหลักและวิธีการได้มาของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษานี้เป็นนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 38 คน (ชาย 19 คนและหญิง 19 คน) จากนิสิต 39 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฝึกปฏิบัติการสอน 1 และ 2 ในปีการศึกษา 2563 (วิชา 400591 “Teaching Practice I” ในภาคเรียนที่ 1 และวิชา 400592 “Teaching Practice II” ในภาคเรียนที่ 2) ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนจะไม่ได้รับการปกป้องสิทธิ์และมีให้เกิดผลกระทบใดๆ เช่น ใช้ชื่อสมมติแทนชื่อจริง (MT (ผู้ชาย) และ WT (ผู้หญิง) แทนชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ CI แทนชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักจากแบบบรรยายเหตุการณ์สำคัญ และ CM แทนชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักจากการเขียนแผนที่ความคิด) รวมถึงการที่ทุกคนสามารถถอนตัวได้แม้ว่างานวิจัยจะยังไม่สิ้นสุด (การศึกษานี้ผ่านการพิจารณาและได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขรหัสที่ HU 090/2563)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case Study) มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้นำร่อง (Field Test) ก่อนนำมาใช้จริง) ประกอบด้วย

(1) การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นวิธีที่ผู้วิจัยทำการสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น ประสบการณ์ด้านที่ดีและไม่ดี ที่นิสิตได้จากการปฏิบัติการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID19 ได้แก่อะไรบ้าง รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีข้อคำถามเช่น มาตรการต่างๆ ของทางโรงเรียนที่ใช้สำหรับรับมือกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นปัญหาต่อการสอนวิชาพลศึกษาหรือไม่ อย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลหรือเป็นรายคู่ตามความสะดวกของผู้ให้

ข้อมูลหลักด้วยวิธีออนไลน์ (Online) หรือแบบเผชิญหน้า (Face to Face) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ตามนัดหมาย ในช่วง 4 สัปดาห์สุดท้ายของภาคการศึกษาต้นและภาคการศึกษาปลาย โดยใช้ช่วงเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวก

(2) การเขียนแผนที่ความคิด (Concept Map) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เขียนแผนที่ความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์และปัญหาการปฏิบัติการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากแผนที่ความคิดไปประกอบกับข้อมูลจากการบรรยายเหตุการณ์สำคัญเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนต่อไป

(3) การบรรยายเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพสมัยใหม่ทางพลศึกษาและกีฬา ที่ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเขียนหรือพูดบรรยายถึงเหตุการณ์ในวันที่ผู้ให้ข้อมูลหลักปฏิบัติการสอนได้ดีหรือเป็นวันที่รู้สึกว่าการสอนประสบความสำเร็จในการสอน กับวันที่ปฏิบัติการสอนได้ไม่ดี มีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

และ (4) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เป็นการรวบรวมเอกสารต่างๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนมาทำการวิเคราะห์ เช่น เอกสารประกอบการสอน รายชื่อนักเรียน โครงการสอน แผนการสอน สื่อการสอน แบบบันทึกการสอน ข้อสอบ หรือแบบบันทึกการประเมินผล เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ไปพิมพ์บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมเวิร์ด (Word) จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบความคงที่ของข้อมูล (Constant Comparison) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การอ่านข้อมูลเพื่อหาหัวข้อ (Scanning Data for Common Category) จัดกลุ่มหัวเรื่อง (Classifying Common Theme) นำข้อมูลมาจัดเข้าหัวข้อที่เหมาะสม (Placing Data into Common Category) และอธิบายหัวข้อ (Explaining of Category) เพื่อหาหัวเรื่องและหัวข้อเพื่อใช้สรุปผลการวิจัย ส่วนการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยใช้วิธีสามเส้า (Triangulation) ของข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ก็มีโครงสร้างการเขียนบันทึกประจำวัน การบรรยายเหตุการณ์สำคัญ และการวิเคราะห์เอกสาร (สาลี สุภามรณ์. 2550)

ผลการวิจัย

ประสบการณ์ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในการปฏิบัติการสอน ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	2. ปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
---	--	--

1.1 ประสบการณ์ที่ดี 1.1.1 ได้เรียนรู้การสอนวิถีใหม่แบบออนไลน์ 1.1.2 ได้เรียนรู้งานและหน้าที่ของการเป็นครู 1.2 ประสบการณ์ที่ไม่ดี 1.2.1 เหนื่อยกับการสอนแบบสลับวันเรียน	2.1 ต้องสอนพลศึกษาแบบให้ ผู้เรียนเว้นระยะห่างและใส่ หน้ากากอนามัย 2.2 สลับวันเรียน ทำให้สอนได้ช้า และเหนื่อย 2.3 ต้องสอนในห้องเรียนแทน สนามกีฬา 2.4 ต้องสอนพลศึกษาออนไลน์ 2.5 ลำบากกับการวัดผลและเก็บ คะแนนพลศึกษาออนไลน์	3.1 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ 3.2 เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีใน การสอนให้มากขึ้น
--	--	---

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.1 ประสบการณ์ที่ดี

1.1.1 ได้เรียนรู้การสอนวิถีใหม่แบบออนไลน์ ในช่วงแรกๆ ที่เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเรียนการสอนแบบออนไลน์นับเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องมาโรงเรียน และเป็นประสบการณ์ที่ดีของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนที่ได้เรียนรู้และพัฒนารูปแบบการสอนวิชาของตนเองให้เป็นแบบออนไลน์ ซึ่งอาจเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีบทบาทอย่างมากในอนาคต ดังเช่นที่ WT3 อธิบายว่า “คือถึงเวลานี้ครูทุกคนต้องมีการปรับตัว ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ อนาคตคงมีออนไลน์มากขึ้น เป็นเรื่องที่ดีที่เราเองก็ได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองเสมอ ถึงตอนนี้คือหนูเลยทำได้หมดทั้งแบบปกติและแบบออนไลน์” หรือเช่นที่ WT8 ได้เล่าว่า “คิดว่าที่ได้เรียนรู้มากๆ เลยคือเรื่องการสร้างสื่อการสอนแบบออนไลน์ ทั้งสอนและสอเลย คือจากที่ไม่เคยทำมาก่อน ก็คือได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองไปด้วยในตัว” ในขณะที่ MT4 กล่าวว่า “คือถ้ามองในแง่ดีมันก็ทำให้เราได้เรียนรู้อะไรเยอะมาก โดยเฉพาะเรื่องการสอนออนไลน์ อนาคตคงได้ใช้กันอีกเยอะ ตอนแรกๆ คือมันยากและงงไปหมด ครูเองเขาก็ไม่เคยทำเหมือนเรา ก็ต้องเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ถึงตอนนี้คือทำเองได้แล้วครับ” ผลการศึกษานี้จึงสรุปได้ว่าการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิมได้ ชั้นเรียนออนไลน์จึงเป็นการเรียนการสอนวิถีใหม่ที่ครูหรือนิสิตครูทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต สอดคล้องกับที่ สิริพร อินทสนธิ์ (2563) ได้อธิบายว่า โรคโควิด-19 ทำให้เราจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป เราจำเป็นต้องยอมรับ เรียนรู้และปรับตัวไปพร้อมกับสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง

1.1.2 ได้เรียนรู้งานและหน้าที่ของการเป็นครู ตลอดช่วง 1 ปีการศึกษาของการฝึกปฏิบัติการสอน และเป็นช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้การปฏิบัติงานและทำหน้าที่ต่างๆ ของการเป็นครู ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ที่ดีในการฝึกปฏิบัติการสอน ดังตัวอย่างของ WT9 ที่

อธิบายว่า “หนูว่ามันเป็นช่วงที่เราต้องเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง เราต้องมีแผนสำรองไว้เผื่อว่าจะต้องเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ถือว่าเป็นช่วงที่เหนื่อยและสับสนพอสมควรเลย แต่ว่ามันดีนะค่ะ เราได้เรียนรู้ชีวิตจริงเลยว่าเป็นจริงจริง ๆ ได้เจออะไรบ้าง” หรืออย่างเช่น MT4 ก็เล่าว่า “ผมว่าสิ่งที่ได้มันคือประสบการณ์ลึกลับ ได้ออกแบบการสอนเอง ได้แก้ไขปัญหามากมายเอง เพราะพี่เลี้ยงเขาก็ให้อิสระกับผมอย่างเต็มที่ งานที่ผมได้ทำมันก็เลยเป็นการฝึกตัวเราผมก่อนไปเป็นครูจริงๆ ปัญหาที่เจอนี้คือมันพิสูจน์ฝีมือเราว่าจะเป็นครูได้หรือเปล่า” หรือเช่น CI19 ที่บรรยายว่า “ประสบการณ์ที่ดีได้คือ ทำให้เราได้เรียนรู้งานที่ครูต้องทำว่าต้องทำอะไรบ้าง ไม่ใช่แค่การสอนอย่างเดียว มันยังมียางอื่นๆ อีกหลายอย่างที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งที่เราได้ทำก็ไม่ต่างอะไรจากครู เราได้รู้ศักยภาพของเราเองว่าจะเป็นครูได้หรือเปล่า” ข้อสรุปนี้ ทำให้เห็นว่าการปฏิบัติการสอนหรือที่เรียกอีกอย่างว่าการฝึกสอน ยังคงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้บัณฑิตครูได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์จริงที่สำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 (2562) ที่กำหนดคุณสมบัติผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ในข้อที่ 4 ว่า “ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของนิสิตในการจะไปประกอบวิชาชีพครูในอนาคต

1.2 ประสบการณ์ที่ไม่ดี

1.2.1 เหนื่อยกับการสอนแบบสลับวันเรียน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยพบว่า หลายโรงเรียนมีนโยบายให้นักเรียนแต่ละห้องสลับวันมาเรียนแทนการสอนออนไลน์ คือ นักเรียนเลขที่คู่เรียนวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ส่วนนักเรียนเลขที่คี่เรียนวันอังคาร วันพฤหัสบดีและวันเสาร์ แต่ละวิชาจึงจำเป็นต้องสอนซ้ำกัน 2 ครั้ง เพื่อช่วยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้เรียนรู้เหมือนกัน ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกเหนื่อยล้าทั้งกับการสอนซ้ำและมีสอนเพิ่มในวันเสาร์ ดังที่ WT8 อธิบายไว้ว่า “ประสบการณ์ที่ไม่ดีคือมันเหนื่อยมากๆ กับการสอนที่ต้องแบ่งเด็กแต่ละห้องเป็น 2 กลุ่มแล้วให้สลับกันมาเรียน คือมันทำให้เราต้องสอนซ้ำกัน 2 รอบ จากที่มีสอน 14-15 คาบต่อสัปดาห์ก็เลยกลายเป็น 30 คาบ” หรือดังเช่น MT3 ได้กล่าวเสริมว่า “ผมว่าที่ไม่ชอบเลยคือเขาให้สอนแบบสลับวันครับ ผมว่ามันวุ่นวายและเหนื่อยมาก มันต้องสอนทุกเรื่องสองครั้งซ้ำกัน แล้วมันก็สอนไม่ทันกับ คือต้องปรับเนื้อหาใหม่หมดครับ สอบเก็บคะแนนก็ไม่ทันด้วย” หรือเช่นที่ MT7 เล่าว่า “ผมว่าที่หนักหน่วงก็เรื่องต้องสอนห้องละ 2 กลุ่มครับ แล้วแถมมีสอนเพิ่มวันเสาร์ด้วย มันแค่ไม่กี่สัปดาห์นะ แต่ก็เหนื่อยเลยครับ ช่วงนั้นคือแบบสุดๆ แล้ว” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อนี้ ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากการสอนแบบสลับวันเรียนนั้นเป็นมาตรการเพื่อลดโอกาสของการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาด้วยการลดจำนวนผู้เรียนต่อห้อง ซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในช่วงของการระบาดระยะแรกเพื่อช่วยระบบการศึกษาของประเทศดำเนินต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนหรือสถาบันผลิตบัณฑิตครู ควรมีการศึกษาและพัฒนาแนวทางจัดการเรียนการสอนแบบสลับวันเรียนหรือในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเตรียมนิสิตครูให้พร้อมกับการจัดการเรียนการสอนในภาวะไม่ปกติอื่นๆ ได้ในอนาคต

2. ปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2.1 ต้องสอนพลศึกษาแบบให้ผู้เรียนเว้นระยะห่างและใส่หน้ากากอนามัย มาตรการสำคัญในช่วง

ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือการเว้นระยะห่างและใส่หน้ากากอนามัย สถานศึกษาต่างๆ จึงกำหนดให้แต่ละรายวิชาต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของหลายวิชา เช่น วิชาพลศึกษา ที่ส่วนใหญ่ต้องทำกิจกรรมร่วมกันและเคลื่อนไหวร่างกายต่อเนื่อง ดังเช่นที่ WT3 เล่าว่า “ที่โรงเรียนจะให้เด็กทุกคนเว้นระยะห่างและต้องใส่แมสตลอดเวลาค่ะ แม้แต่ตอนเราสอนพลศึกษาเด็กก็ต้องใส่แมสตลอด มันจะทำให้เด็กหายใจไม่สะดวก เพราะเวลาเรียนจะต้องวิ่ง เขาก็ไม่สามารถถอดแมสออกได้ เพราะเป็นกฎของโรงเรียน มันจึงเป็นปัญหาที่เราต้องคิดกิจกรรมใหม่หมด” หรืออย่างเช่น WT5 ที่อธิบายไว้ว่า “คือมันทำให้สอนลำบากมากขึ้น เพราะเด็กต้องใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาทำให้หายใจไม่สะดวก ทำให้เราจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ยากขึ้น แถมเด็กก็เรียนรู้ได้น้อยลงจากข้อจำกัดของกิจกรรม” ส่วน MT8 ก็บอกว่า “เขาบอกว่าสอนยังงี้ก็ได้ที่เด็กต้องห่างๆ กัน ห้ามจับของร่วมกัน ใส่หน้ากากอนามัยตลอด แล้วกิจกรรมที่เราเตรียมไว้มันก็ต้องเปลี่ยนใหม่หมดครับ ต้องคิดใหม่หมด คือมันยากมากที่จะสอนพลศึกษาให้ได้ตามเงื่อนไขที่ว่า” ในประเด็นปัญหานี้ จำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันผลิตครูหรือองค์กรวิชาชีพพลศึกษา ต้องร่วมมือกันหาทางช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหในระยะยาว โดยควรมีส่วนในการช่วยคิดหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ๆ ที่เป็นไปตามมาตรการที่ต้องสอนพลศึกษาแบบเว้นระยะห่างพร้อมกับใส่หน้ากากอนามัย เพื่อรับมือหากมีเหตุการณ์หรือมีกรณีฉุกเฉินอื่นๆ เกิดขึ้นอีกในอนาคต

2.2 สลับวันเรียน ทำให้สอนได้ช้าและเหนื่อย การแบ่งกลุ่มเพื่อสลับกันเรียน เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่หลายโรงเรียนเลือกใช้เพื่อลดความแออัดของนักเรียน ปัญหาที่ตามมาคือครูมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นจากการที่ต้องสอนซ้ำสองรอบและสอนเพิ่มในวันเสาร์ ดังเช่นที่ WT9 อธิบายว่า “ปัญหาใหญ่คือเราสอนเด็กได้ไม่ดีเหมือนสอนเต็มห้อง เพราะต้องสลับสอนทีละครึ่งห้อง สอนเสร็จครึ่งนึงแล้วก็ต้องมาย้อนสอนอีกครึ่งที่เหลือในเรื่องเดิม มันทำให้สอนล่าช้ามาก ต้องสอนซ้ำสอนซ้อนไปอย่างนั้น แล้วก็ใช้เวลานาน แล้วเราก็สอนไม่ทันกับเรื่องที่เราเตรียมไว้” หรือข้อมูลที่ได้จากการบรรยายเหตุการณ์สำคัญของ CI14 ที่เขียนบรรยายว่า “ช่วงแรกๆ ที่โรงเรียนให้แบ่งนักเรียนแต่ละห้องเป็น 2 กลุ่มคือเลขคู่กับเลขคี่ สลับกันมาเรียนกลุ่มละ 3 วันมาเรียนถึงวันเสาร์เราก็ต้องสอนจันทร์ถึงเสาร์ โดยที่แต่ละเรื่องก็จะสอนซ้ำกัน 2 รอบ” หรือ CI7 อธิบายว่า “ในห้องเรียนจะทำฉากกั้นระหว่างโต๊ะ แล้วก็แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่มสลับกันมาเรียน จะสอนได้ช้ากว่าแผนที่เตรียมไว้ แถมยังเหนื่อยพอสมควรเพราะแต่ละห้องต้องสอนซ้ำกัน 2 รอบในแต่ละสัปดาห์ นักเรียนจะบอกว่าสับสนและตามไม่ค่อยทัน” ผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ สรุปได้ว่าการสลับวันเรียน ถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิธีใหม่ทางการศึกษาที่อาจสร้างความเหน็ดเหนื่อยทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนและดำเนินไปได้ช้ากว่าแผนการสอนที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ทั้งครูและนักเรียนต่างต้องยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้ในสภาวะการณ์ที่ไม่ปกติ

2.3 ต้องสอนในห้องเรียนแทนสนามกีฬา ข้อมูลจากการบรรยายเหตุการณ์สำคัญและแผนที่ความคิดสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาสำคัญของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สอนวิชาพลศึกษาคือไม่สามารถสอนในสนามกีฬาได้ตามปกติเนื่องจากเฝ้าระวังการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้งดใช้สนามกีฬาในการจัดการเรียนการสอนหรือทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีการใกล้ชิดหรือสัมผัสกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงจำเป็นต้องปรับการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาไปเป็นการสอนในห้องเรียนแทน ในปัญหานี้ CI12 เล่าบรรยายไว้ว่า “ปัญหาใหญ่คือทางโรงเรียนไม่ให้สอนพลศึกษาในสนามเลย ให้ไปสอนในห้องเรียนแทน ห้องเรียนก็เล็ก เคลื่อนไหวอะไรไม่ได้เลย พอเปลี่ยนเป็นการสอนทฤษฎีพวกกฎ กติกา เด็กเขาก็เบื่อไม่อยากจะเรียน” เช่นเดียวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ WT2 เล่าว่า

“ช่วงแรกๆ เราไม่สามารถให้เด็กลงมาทำกิจกรรมหรือออกกำลังกายอะไรก็ได้เลย ต้องอยู่แต่บนห้องเรียนที่เล็ก และมีแต่โต๊ะเรียนที่ ทำทำกิจกรรมอะไรไม่สะดวก ก็เลยต้องหากิจกรรมให้เด็กเล่น พวกเกมวาดภาพไปคำ เปิด Power point หรือ VDO ให้เด็กดู” หรืออย่างเช่น WT8 อธิบายว่า “คือพลศึกษาเรามันเป็นวิชาปฏิบัติ (ฟุตบอล) มันก็ต้องลงสนาม ที่นี้พอมีโควิดเข้ามาเขาก็ให้เราสอนในห้อง ซึ่งมันไม่ใช่เลย มันไม่ได้ลงภาคสนาม ไม่ได้ปฏิบัติจริง เราก็ได้แต่นั่งสอนทฤษฎี ซึ่งเด็กส่วนใหญ่คือไม่สนใจเลย” WT10 อธิบายว่า “อย่างในวิชาพลศึกษา เป็นปัญหามาก เด็กไม่สามารถออกไปเรียนได้เลยเพราะว่าทางโรงเรียนไม่ให้เรียนพลศึกษา ให้อยู่แต่ในห้องเรียน แล้วยังเอาพื้นที่เดิมที่เอาไว้เรียนพลศึกษาไปเป็นที่กินข้าวแทน” ในประเด็นนี้ทำให้ทราบว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมพลศึกษาในสนามกีฬาหรือในอาคารพลศึกษาได้ตามปกติ ซึ่งเป็นปัญหาทั้งการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมาก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับที่ ธนาวรรณ รัมมะภาพ และมนตรี สามงามดี (2558) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนพลศึกษา คือสถานศึกษาส่วนใหญ่มีสถานที่หรือพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมพลศึกษา

2.4 ต้องสอนพลศึกษาออนไลน์ ในช่วงระยะแรกที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ต้องมีการปิดโรงเรียนและให้ปรับรูปแบบการสอนทุกรายวิชาเป็นแบบออนไลน์อย่างฉับพลัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งกับครูที่ยังไม่คุ้นชินหรือมีประสบการณ์กับการสอนออนไลน์มาก่อน หรือแม้กระทั่งในบางรายวิชา เช่น พลศึกษา ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวให้เป็นการสอนแบบออนไลน์ ดังเช่นข้อมูลจากแบบบรรยายเหตุการณ์สำคัญของ CI14 ที่ได้เขียนบรรยายไว้ว่า “วิชาที่สอนคือว่ายน้ำ แล้วก็ก็ต้องปรับให้เป็นออนไลน์ ซึ่งมันยากมากทั้งกับเราและนักเรียน ออนไลน์มันไม่เหมาะกับวิชาปฏิบัติ แต่โชคดีที่ไม่นานก็สามารถลงเรียนในสระได้” หรือจากการสัมภาษณ์ MT4 ที่เล่าว่า “ปัญหาอย่างหนึ่งคือต้องสอนพลศึกษาเป็นแบบออนไลน์ คือผมก็สอนได้ไม่เต็มที่เพราะระบบอะไรหลายอย่างเรายังทำไม่เป็น เราต้องเรียนรู้ให้หมด เวลาที่กระชั้นชิดมาก แล้วเด็กเขาก็เจอปัญหาเยอะ เพราะเขามีงานที่ต้องทำส่งครูแต่ละวิชาเยอะกว่าเรียนปกติ” หรือในขณะที่ WT8 ก็อธิบายเสริมในประเด็นนี้ว่า “ช่วงที่ประกาศปิดเรียนเขาก็ให้สอนออนไลน์ หนูก็ต้องปรับทุกอย่างใหม่หมด ต้องทำสื่อการสอนใหม่ ซึ่งมันยากมาก เพราะหนูก็เพิ่งทำครั้งแรก แล้วพวกทักษะถึงแม้จะทำให้เด็กดูได้ก็จริง แต่ปัญหาที่ตามมาคือพอดูแล้วเด็กเขาจะทำตามหรือฝึกยังงัยต่อ” จะเห็นได้ว่า การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การเรียนการสอนของทุกรายวิชาซึ่งรวมถึงพลศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันด้วยการสอนออนไลน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้ความสามารถของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างมาก ที่ต้องนำสื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในแบบออนไลน์ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการสอนที่ค่อนข้างใหม่และยากสำหรับการสอนวิชาพลศึกษา สอดคล้องกับที่ อัสรี สะอิดี, สิทธิศักดิ์ บุญหาร และจิตรัตตา ธรรมเทศ (2562) และพงษ์เอก สุขใส (2561) อธิบายว่า สื่อเทคโนโลยีจะมีบทบาทอย่างมากต่อการสอนพลศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ครูพลศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะการใช้สื่อดิจิทัลและสารสนเทศ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่นการใช้สื่อบีบีโอมาช่วยในการสอนกิจกรรมพลศึกษา (Nuttaporn. 2019, Batez. 2021)

2.5 ลำบากกับการวัดผลและเก็บคะแนนพลศึกษาออนไลน์ นอกจากปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในแบบออนไลน์แล้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักพบปัญหาในเรื่องการวัดและประเมินผล การเรียนรู้แบบออนไลน์เช่นเดียวกัน ประเด็นปัญหานี้ MT5 อธิบายว่า “ปัญหาอีกอย่างของผมเรื่องการตามงานเด็กครับ โดยเฉพาะตอนที่สอนออนไลน์ เราจะให้เด็กส่งงานในระบบออนไลน์ แต่คือส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะส่งงานกันครับ บางคนเขาก็บอกว่างานเยอะบ้าง ทำไม่เป็นบ้าง แต่ผมก็ต้องตามงานเขาตอนเปิดเรียน ตอนนี้อย่างนี้ยังไม่ส่งก็มีอีก

หลายคนครับ” หรืออย่าง WT7 อธิบายว่า “ปัญหาตอนนี้คือการเก็บคะแนนคะ ตอนแรกก็มีปัญหาว่าเราจะให้เด็กทำอะไรและให้คะแนนอย่างไร สุดท้ายคือสรุปว่าจะให้งานเด็กแล้วทำส่งมาในระบบ สุดท้ายคือก็ยังไม่ทำส่งกันเยอะ แล้วเราก็ตามยากมากเพราะว่าไม่เจอเด็กเลย” หรืออย่าง WT3 อธิบายว่า “หนูมีปัญหาเรื่องการเก็บคะแนนออนไลน์ ตั้งแต่ตอนแรกเลยคือต้องคิดว่าจะเก็บคะแนนหรือให้คะแนนยังไง เพราะมันเป็นวิชาปฏิบัติ พอมาตอนนี้ก็มีปัญหาอีกว่าเด็กไม่ส่งงานออนไลน์อีกหลายคน ตามงานแล้วแต่เด็กเขาก็ยังไม่ส่ง” ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การสอนและการวัดผลทางพลศึกษาแบบออนไลน์เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่และสร้างปัญหาให้กับครูและนักเรียน จึงจำเป็นที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถาบันผลิตบัณฑิตครูต้องเข้ามามีบทบาทในการศึกษาและนำเสนอสื่อเทคโนโลยีในการสอนและการวัดผลทางพลศึกษาที่มีความหลากหลาย ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (เก็จนก เอื้อวงศ์และคณะ. 2564) เช่น ให้ผู้เรียนนำเสนอการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาที่ตนเองสนใจและได้ปฏิบัติจริง ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นกว่าการกำหนดให้เรียนแต่เฉพาะกีฬาใดกีฬาหนึ่ง ซึ่งสร้างข้อจำกัดให้กับผู้เรียนทั้งเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ หรือความถนัดในแต่ละชนิดกีฬา

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติการสอนของนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3.1 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ข้อมูลที่ได้จากการเขียนแผนที่มีความคิด (CM) และแบบบรรยายเหตุการณ์สำคัญ (CI) สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการปรับรูปแบบและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้ เช่น CI11 เขียนบรรยายว่า “เมื่อต้องสอนพลศึกษาในห้อง ก็ต้องคิดกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวในข้อจำกัดที่มี เช่น เดินตามจังหวะเพลงบริเวณโต๊ะของตนเอง หรือเล่นเกมสนุกๆ ที่ไม่ต้องจับกลุ่มหรือใกล้ชิดเพื่อนคนอื่น ก็พอช่วยการเรียนพลศึกษาในห้องไม่น่าเบื่อและสอนต่อไปได้” ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังเช่น WT5 ที่บรรยายว่า “คือเราก็ต้องพยายามแก้ไขตามสถานการณ์ให้ผ่านไปให้ได้ ต้องคิดและออกแบบแผนการสอนใหม่ ต้องปรับวิธีการสอน การให้งานและวิธีการเก็บคะแนน ให้สามารถสอนต่อไปได้ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น” ส่วน WT9 ก็อธิบายว่า “ตอนระบาดช่วงแรกๆ เราก็ต้องคอยปรับเปลี่ยนการสอนอยู่ตลอด อย่างในวิชาพลศึกษาก็ต้องคิดกิจกรรมใหม่ที่มันไม่มีการสัมผัสกันเองตัวกัน ส่วนสุขศึกษาก็จะเป็นในเรื่องของการสั่งงานมากกว่าที่จะเรียนในห้อง เพราะว่าในช่วงนั้นเราก็ไม่รู้ว่าจะเด็กคนไหนไปทำอะไรที่ไหนมาบ้าง เลี่ยงการที่ได้ก้อยู่กันเป็นกลุ่ม ก็จะเน้นการสั่งงานมากกว่าคือให้เด็กไปทำที่บ้าน พอเวลาเรียนในห้องก็จะให้เรียนนิดๆ หน่อยๆ” ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องแก้ไขปัญหาโดยการวางแผนและออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเข้ากับสถานการณ์ สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้แนะนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไว้ 3 รูปแบบคือ จัดการเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนแบบออนไลน์ (Online) โดยให้สถานศึกษาและครูผู้สอนแต่ละรายวิชา จัดการเรียนการสอนได้ตามความพร้อมและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละรายวิชา นอกจากนี้ยัง การที่นิสิตสามารถแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วยตนเอง ชี้ให้เห็นว่านิสิตมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสมรรถนะหลักของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีความสามารถในการคิด สร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ ข้อมูล

ข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ธงชาติ พู่เจริญและคณะ. 2559)

3.2 เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีในการสอนให้มากขึ้น จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องเปลี่ยนไปจากเดิม การใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลหลักเองก็จำเป็นต้องเรียนรู้และนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ไขการสอนของตนเองเช่นกัน ดังเช่นที่ WT2 ได้เล่าว่า “ปกติเรียนพลศึกษา ก็จะเป็นปฏิบัติอย่างเดียว ที่นี้พอมีโควิดเราเลยต้องใช้แอปพลิเคชันต่างๆ มาช่วยในการสอนมากขึ้น เช่น มีรูปมีวิดีโอให้เด็กเรียนผ่านออนไลน์ หรือการนัดหมายผ่านแอปพลิเคชัน” ส่วน WT8 ก็บอกว่า “คือตอนนี้คงปฏิเสธพวกเทคโนโลยีออนไลน์ต่างๆ ไม่ได้แล้ว อย่างหนูเองก็ต้องเรียนรู้เพื่อที่จะสอนให้ได้ ก็ฝึกมาเรื่อยๆ จากที่ไม่รู้อะไรเลยจนตอนนี้ก็เริ่มจับทางได้ พอเริ่มเป็นเรารู้ว่ามันช่วยได้และมันน่าจะสำคัญมากขึ้นในอนาคต” หรืออย่างเช่นข้อมูลจากแบบบรรยายเหตุการณ์สำคัญของ CI9 ที่เขียนบรรยายว่า “ก็ต้องแก้ปัญหาในส่วนงานสอนของเราและการเรียนของเด็กๆ ด้วย เช่น ให้เด็กถ่ายคลิปวิดีโอออกกำลังกายที่บ้าน ทดแทนการเรียนพลศึกษาในอาทิตย์ที่ออนไลน์” จึงสามารถสรุปได้ว่า สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถใช้จัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต สอดคล้องกับที่ อุทิศ บำรุงชีพ (2557) ได้อธิบายว่าการสอนผสมผสานแบบยืดหยุ่นที่มีทั้งแบบออนไลน์ แบบเผชิญหน้าและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การสอนแบบ HyFlex Learning เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสนใจ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมหรือตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นบีบบังคับให้นิติปฏิบัติการสอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่ต่างไปจากเดิม ทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาช่วยในการสอนและการวัดประเมินผลในแบบออนไลน์ ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ที่ดีในการปฏิบัติการสอน แต่ขณะเดียวกันนโยบายสัปดาห์เรียน หรือการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ต้องเว้นระยะห่างและใส่หน้ากากอนามัย ถือเป็นรูปแบบการสอนพลศึกษาที่นิติปฏิบัติการสอนไม่คุ้นชินหรือไม่ได้เตรียมความพร้อมมาก่อน จึงนับเป็นอุปสรรคปัญหาสำคัญในช่วงการปฏิบัติการสอน ประเด็นต่างๆ นี้เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนของหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ องค์การวิชาชีพพลศึกษา หรือสถาบันผลิตครูพลศึกษา ต้องเร่งศึกษาและเตรียมความพร้อมให้แก่นิติและครูพลศึกษา ให้พร้อมกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการสร้างสื่อการสอนหรือการวัดผลทางพลศึกษาแบบออนไลน์ เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป Google Classroom, Zoom หรือ Microsoft team เป็นต้น รวมถึงควรมีการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในรูปแบบที่สามารถผสมผสานร่วมกับมาตรการความปลอดภัยทางสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายหรือเกมนันทนาการแบบเว้นระยะห่าง เป็นต้น

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยนี้ได้รับการอุดหนุนงบประมาณทำวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ทุนงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2564) ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

บรรณานุกรม

- เก็จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พวงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร, กุลชลี จงเจริญ และฐิติกรณ์ ยาวิไชย จารึกศิลป์. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. รายงานการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563ก, 8 มิถุนายน 2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563. เอกสารเผยแพร่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563ข, 9 เมษายน 2563). การเปิดเรียนสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของ กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. (2562, 26 พฤศจิกายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 31-34.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2559. (2559, 9 ธันวาคม 2559). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 67-103.
- คงรัฐ นวลแปง, พรรณทิพา พรหมรักษ์, สิริวรรณ จรัสวีวัฒน์, กิตติมา พันธุ์พุกษา, เชวง ช้อนบุญ, และคมสัน ตรีไพบูลย์. (2557). สมรรถนะวิชาชีพครูของนิสิตปฏิบัติการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารศึกษาศาสตร์, 25(1), 104-113.
- งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. (2562). คู่มือปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2562. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชาติ พู่เจริญ, สุปรานีวี ขวัญบุญจันทร์, สาธิต ประจันบาน และนพรัตน์ พบลาก. (2559). การพัฒนากลยุทธ์การผลิตครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะพลศึกษา, 19(1), 152-166.
- ธนาวรรณ รัมมะภาพ และมนตรี สามงามดี. (2558). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดกิจกรรมพลศึกษาใน นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ: รายงานวิจัย.
- ธานี นงนุช. (2542). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. รายงานวิจัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 10-14.
- พงษ์เอก สุขใส. (2561). ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12 (Supplement), 8-21.
- รัตน์ บัสนันท์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาลิ สุภาภรณ์. (2550). วิจัยเชิงคุณภาพทางพลศึกษาและกีฬา. กรุงเทพฯ: สามลดา.

- สิริพร อินทสนธิ์. (2563). โควิด-19: กับการเรียนรู้การสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(2), 203-213.
- อัสรี สะอิดี, สิทธิศักดิ์ บุญหาร และจิตรัตตา ธรรมเทศ. (2562). สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 1(4), 14-24.
- อุทิศ บำรุงชีพ. (2557). HyFlex Learning: การเรียนรู้ผสมผสานแบบยืดหยุ่นเทคโนโลยีการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 25(1), 15-29.
- Batez, M. (2021). ICT Skills of University Students from the Faculty of Sport and Physical Education during the COVID-19 Pandemic. *Sustainability*, 13, 1711.
<https://doi.org/10.3390/su13041711>
- Nuttaporn, S. (2019). The Physical Education Instructional Model Based on Active Learning with Video Model to Promote Teaching Skill and Personal Awareness of Teaching Thai Traditional Sports for Student Teachers. *Scholar: Human Sciences*. 11(2), 412-426.